

**UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ DE SOCIOLOGIE**

TEZĂ DE DOCTORAT

Rezumatul tezei de doctorat

Conducător științific:

PROF. DR. ALBERT-LÓRINCZ ENIKŐ

Doctorand:

GYÖRBIRÓ NÓRA ALICE

2019

**UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ DE SOCIOLOGIE**

**SARCINI PLANIFICATE ȘI NAȘTERI
REALIZATE ÎN RÂNDUL FEMEILOR
DE ETNIE MAGHIARĂ DIN JUDEȚUL
BIHOR**

Rezumatul tezei de doctorat

Conducător științific:

PROF. DR. ALBERT-LÓRINCZ ENIKŐ

Doctorand:

GYÖRBIRÓ NÓRA ALICE

**BABEŞ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
KOLOZSVÁR
SZOCIOLÓGIA ÉS SZOCIÁLIS MUNKA KAR
SZOCIOLÓGIA DOKTORI ISKOLA**

**TERVEZETT ÉS MEGVALÓSULT
GYERMEKVÁLLALÁS
A BIHAR-MEGYEI MAGYAR NŐK KÖRÉBEN**

A doktori disszertáció kivonata

**Tudományos irányító:
DR. ALBERT-LŐRINCZ ENIKŐ EGYETEMI TANÁR**

**Doktorandusz:
GYÖRBIRÓ NÓRA ALICE**

2019

CUPRINS

Introducere.....	5
Motivația alegerii temei	5
1.2 Actualitatea cercetării în oglinda literaturii de specialitate	6
1.3 Scopul cercetării referitoare la discrepanța dintre numărul de copii planificați și numărul copiilor născuți în județul Bihor.....	8
2. Teorii referitoare la natalitate și relevanța acestora.....	10
2.1 Dimensiunile sociale ale schimbărilor demografice	10
2.2 Teoriile tranzițiilor demografice și relevanța acestora.....	12
2.3 Principalele abordări din perspective sociale ale schimbărilor în domeniul fertilității	14
2.4 Interconexiunea dintre fenomenul natalității și progresul socio-economic	23
3. Dinamica situației demografice și a fertilității în context regional și global.....	27
3.1 Tendințe globale.....	27
3.2. Minorități etnice și naționale.....	28
4. Discrepanța dintre sarcini planificate și nașteri realizate conceptul de (fertility gap) definiție și relevanță	37
4.1. Discrepanța dintre sarcini planificate și nașteri realizate conceptul de (fertility gap) definiție și relevanță	47
5. Obiectivele cercetării , întrebări, ipoteze	50
5.1. Întrebările cercetării	50
5.2. Ipotezele cercetării.....	50
6. Cadrul metodologic	52
6.1. Structurarea chestionarului.....	52
6.1.1 Stabilirea populației țintă și principiile eșantionării	52
6.1.2. Eșantionarea și prezentarea detaliată a statisticilor relevante care au creat cadrul eșantionării	52
7. Prezentarea rezultatelor cercetării	58
7.1 Structura eșantionului.....	58
7.2. Caracteristicile demografice ale eșantionului.....	59
7.2.1. Tipologia rezidenței în timpul copilăriei. Proveniența	59
7.2.2. Vârsta	59
7.2.3. Situația familială.....	61
7.2.4. Studii, nivel de calificare.....	62

7.2.5. Apartenența confesională, religiozitate	66
7.2.6. Ocupație	68
7.2.7. Situație materială.....	71
7.2.8. Structuri familiale.....	72
7.2.9. Preferințe referitoare la natalitate	74
7.2.10. Sarcini realizate	77
7.2.11. 11Atitudini referitoare la natalitate	79
7.3 Răspunsuri la întrebările de cercetare	84
7.3.1 Elaborarea indicatorilor utilizați în testarea ipotezelor.....	88
7.3.2.Indicatorii nivelului de studii al părinților.....	89
7.3.3.. Indicatorii religiozității	90
7.3.4 Indicatorii situației materiale.	91
7.3.5.Factorii ce constituie obstacole în realizarea numărului de nașteri dorite .92	
7.3.6.Factorii ce influențează natalitatea	93
7.3.7. Factori de personalitate.....	95
7.4. Verificarea ipotezelor	101
7.5. Factorii ce constituie obstacole în realizarea numărului de nașteri dorite	114
8. Interpretarea rezultatelor.....	118
8.1. Limitele și noutatea cercetării	123
9. Concluzii și propuneri.....	124
Bibliografie	128
10. .Anexe	138
10.1 Chestionarul.....	138
A. Date socio demografice	138
B.Întrebări referitoare la familie	141
10.2. Tabele statistice referitoare la populația județului Bihor.....	146
10.3.Populația judului Bohor. Distribuția pe medii de rezidență.....	146
10.4.Indicatorii migrației în județul Bihor	147
10.5.Vârsta medie a populației în județul Bihor	148
10.6. Distribuția populației județului Bihor în funcție de etnie	148
11. Tabele statistice referitoare la populația județului Bihor	149
12. Lista tabelor	151

Cuprinsul rezumatului

Structura tezei de doctorat	7
Primul capitol	7
Capitolul 2. Actualitatea temei reflectată în literatura de specialitate	8
2.1.Dimensiunile sociale ale schimbărilor demografice	9
Capitolul 3. Situația demografică și dinamica fertilității la nivel global și regional	10
Capitolul 4	11
Capitolul 5. Cadrul metodologic	12
5.1. Întrebările cercetării:	12
5.2.Ipotezele cercetării	12
Capitolul 6.Characteristici ale metodelor și datelor utilizate în cadrul cercetării	13
6.1. Eșantionul, procedura eșantionării	13
6.2. Creerea scalelor compuse.....	14
6.3.Metode statistice utilizate	14
Capitolul 7. Rezumatul celor mai importante rezultate ale cercetării, pe baza întrebărilor de cercetare și a ipotezelor	15
Limitele cercetării	24
Bibliografie selectivă	25

Structura tezei de doctorat

Primul capitol al tezei prezintă motivația alegerii temei, scopul și obiectivele cercetării.

Teza de doctorat a fost structurată pe opt capitole, pe de o parte conform cerințelor regulilor formale, iar pe de altă parte conform scopurilor și obiectivelor principale ale cercetării. Scopul primordial al cercetării a fost studiul discrepanței dintre numărul de copii doriți și cei realizați în rândul femeilor de naționalitate maghiară, aflate la sfârșitul vârstei reproductive (40 – 44) ani, în județul Bihor.

Prima parte a lucrării prezintă fundamentarea teoretică, cuprinzând abordările teoretice și precizările conceptuale utilizate în lucrare, cercetările anterioare care au constituit sursa întrebărilor și a ipotezelor de cercetare, oferind astfel și posibilitatea integrării rezultatelor cercetării într-un context de analiză mai larg. În acest sens, autoarea face prezentarea teoriilor și paradigmatelor explicative, clasice și moderne din domeniul demografiei, precum și a teoriilor explicative socio-economice referitoare la fertilitate și dinamica natalității. Prezintă totodată și principalele rezultate ale cercetărilor întreprinse pe această temă. Problematika dinamicii fertilității este prezentată în context internațional-global, european și regional.

În stabilirea metodologiei și formularea ipotezelor, autoarea s-a bazat pe studiile și rezultatele cercetărilor întreprinse la nivel internațional și național. Unul dintre scopurile de bază formulate de autoare a constat în verificarea raportării concluziilor studiului la rezultatele cercetărilor publicate în literatura de specialitate. S-au urmărit tendințele și factorii care au influențat asupra natalității. În cazul populației feminine studiate, rezultatele au fost comparate cu cele ale cercetărilor întreprinse în alte regiuni. Cercetarea a fost efectuată prin utilizarea mijloacelor de investigație cantitative.

În capitolul metodologic este prezentat demersul cercetării, fiind precizate obiectivele, întrebările și ipotezele cercetării, eșantionul și desfășurarea cercetării. Capitolul privind prezentarea rezultatelor conține evaluarea principalelor caracteristici ale mediului de rezidență urban/rural și ai altor factori cu efect asupra structurii valorice privind familia și fertilitatea femeilor, precum și efectul diverselor condiții și circumstanțe care au concurat sau au constituit bariere în îndeplinirea dezideratului referitor la numărul de copii doriți la vârsta de 18 ani. Ierarhia și influența acestor factori a fost analizată într-un capitol separat, prin construirea unui model explicativ creat cu ajutorul metodei regresiei logistice.

Capitolul final al lucrării cuprinde un rezumat al rezultatelor cercetării cu cele mai importante concluzii, în ordinea prezentării ipotezelor, precum și sugestiile referitoare la politicile pronataliste care ar putea fi adoptate în viitor în vederea creșterii natalității și a redresării demografice.

În încheiere, sunt prezentate elementele de noutate pe care le prezintă lucrarea, precum și formularea limitelor acesteia.

Capitolul 2. Actualitatea temei reflectată în literatura de specialitate

În acest capitol, autoarea prezintă o sinteză a actualității temei de cercetare, așa cum apare în literatura internațională și cea din România. În cazul demografiei există un consens general cu privire la faptul că, ritmul de schimbare în domeniul populației se desfășoară lent, consecințele acestuia fiind constatabile doar după o perioadă de câteva decenii (Preston, Heuveline, Guillot, 2000).

Astfel, deviațiile în volumul și structura unei populații reprezintă în majoritatea cazurilor efectul unor intervenții de politici demografice anterioare, excepție fiind probleme de altă natură, precum războaie, calamități naturale, migrație etc. Totodată, datele statistice privind natalitatea permit elaborarea unor prognoze ale tendințelor viitoare, nu doar în ceea ce privește volumul populației, ci și referitor la alte fenomene economico-sociale majore, direct legate de structura populației. Pornind de la studiul acestor date, apare clar în cazul statelor Europene descreștere drastică a populației în următoarele decenii, precum și o schimbare în ponderea diverselor grupe de vârstă în ansamblul populației, având ca urmare scăderea populației active comparativ cu populația vârstnică, inactivă.

Autoarea tezei prezintă modul în care este abordată această problemă în literatura de specialitate din România. Astfel, citează paragrafe din studiile cercetătorilor din domeniul demografiei, care în scrierile lor tragsemnale de alarmă. Îl citează pe Vasile Ghețău (2014), care afirmă că România nu prezintă semne de redresarea situației de degradare demografică, respectiv că stabilitatea relativă a natalității și mortalității generale din ultimii ani nu poate fi omisă ori neglijată. Același autor notează că, în cazul României, volumul neprevăzut de mare al migrației externe va amplifica gradul de deteriorare al tabloului demografic general. Precizează totodată că, situația creată în România reprezintă de fapt rezultatul cumulat al principalilor factori demografici: fertilitatea, mortalitatea și migrația din ultimele decenii. Atrage atenția că, în România, populația vârstnică de 65 ani și peste a ajuns să depășească cu 350.000 persoane populația tână de 0-14 ani. Indicele de îmbătrânire demografică a crescut, acest lucru având implicații deosebite cu consecințe în presiunea tot mai mare care va apăsa pe umerii generației de mijloc, nevoită să susțină și generația copiilor și pe cea a celor ajunși la inactivitate.

Autoarea tezei prezintă și estimările lui Bogdan Voicu (2008), respectiv afirmația autorului, că numărul născuților vii în Europa Centrală și de Est pe parcursul ultimilor 21 de ani s-a înjumătățit. În literatura de specialitate se afirmă că ritmul de scădere a populației și îmbătrânirea nu poate fi stopat, dar se consideră că există totuși diverse metode de diminuare a acestui proces. (Ghețău, 2014, Spéder, 2009). Din acest motiv, se consideră că trebuie făcute cercetări mai ample, care să elucideze, pe cât posibil, cauzele care duc la reducerea natalității, aceasta fiind unica cale în ideea de a se găsi soluții spre redresare.

Apare specificat faptul că, nivelul indicatorului care este necesar pentru reproducerea populației, rata totală a fertilității cu valoarea de 2.1, nu este atinsă în nici o țară a Uniunii Europene, pe când în 37 de țări ale lumii valoarea acestui indicator se situează peste 4, media mondială fiind de 2.47 (McFalls, 2007). Țara cu valoarea cea mai ridicată din cadrul Uniunii Europene este Irlanda cu valoarea 2. România se situează la o distanță semnificativ mare privind această valoare, la 1.53. (World Population Prospects, 2015).

Situația populației maghiare din Transilvania prezintă un tablou similar. Conform ultimelor cercetări această valoare se prezintă la 1.3 (Spéder, 2009). Această valoare pare să se ajusteze la tendințele generale ale populației din România (Veress, 2009).

Studiile întreprinse concluzionează în unanimitate faptul că, decizia în leg, este produsul unormultitudinidefactori, printre care trebuie să menționăm, pe lângă structurile valorice legate de religie, stil de viață, etc.și factori de natură economică precum costurile de creșterea copiilorși situația economică a familiei, dar și factori contextuali ca de exemplu statutul marital, probleme de sănătate publică precum și anumite particularități ce apar din ce în ce mai pregnant, precum gradul de compatibilitate al ambițiilor profesionale a femeilor cu posibilitatea de îngrijire a copiilor.

România în perioada comunistă se află între țările cu indicele de reproducere cel mai inalt din țările Europene.O serie de studii și publicații descriu această situație, precum și consecințele legii avortului din anul 1966¹ asupra vieților individuale: Gail Kligman (2000), (Shroff,1992).

După 1990, România treptat a început să prezinte un tablou demografic diferit. În literatura de specialitate apare expusă ideea că, scăderea drastică a numărului de nașteri după 1989 nu este doar produsul liberalizării avortului, ci reprezintă o acomodare a femeilor la circumstanțele schimbate, de nesiguranță a acestei perioade (Ghețău, Koo, Stan, Stănescu, 2005).

Conform cercetărilor efectuate (Spéder-Veress, 2009) în perioada menționată, tendințele demografice ale populației de naționalitate maghiară din Transilvania, au fost asemănătoare cu tendințele populației românești din regiune, cu specificația că valorile medii de fertilitate erau cu 0,1-0,2 mai scăzute în rândul populației de naționalitate maghiară. Autorii specifică că, deatunci, valoarea indicelui mediu de fertilitate se menține la valoarea de 1,3în cadrul acestei populații.

2.1.Dimensiunile sociale ale schimbărilor demografice

În acest subcapitol sunt prezentate diversele abordări teoretice ale schimbărilor survenite în domeniul fertilității. Sunt prezentate patru direcții majore ale acestui fenomen, ca scheme explicative ale scăderii fertilității, în special în Europa de Vest.

Prima și cea mai controversată este abordarea din punct de vederevaloric-moral. În literatura de specialitateaceastă problemă apare sub forma valorilor care în special din a doua jumătate a secolului 20, au restructurat formele și structurile vieții familiale, ducând la noi modele de conviețuire nonconvențională, precum și la practica frecventă a divorțului (Coltrane, 2001). Această abordare situează în prim plan paradigma secularizării, (Martin,2005), paradigmă care la nivel global determină atitudini ferme privindfamilia, natalitatea, atitudinil cu privire la avort, respectiv la utilizarea practicilor moderne de planificare familială. În literatura de specialitate (Davie,2003) se menționează faptul că, valorile și normele religioase, se transformă în norme sociale și în acest context influențează comportamentul populației, chiar și în acele cazuri în care persoaneleîn cauză nu se consideră a fi religioase. În această idee notează autorii că, însituația prezentă în Europa Occidentală, faptul că se constată o scădere demograficăîngrijorătoare,este consecința schimbărilorîn procesul de secularizare tot mai accentuat.

¹Decret Nr. 770

A doua abordare teoretică se axează pe perspectiva economică. Aici primează teoria costurilor și așteptărilor (Sauvy,1976), care precizează că, în cazul în care perspectivele vieții economice oferă indivizilor o notă de optimism în ceea ce privește evoluția calității vieții proprii, fertilitatea crește și invers. În paralel cu această teorie apare cea a lui Gary Becker (2008), care situează în centru posibilitățile crescânde de carieră și câștig a femeilor și descreșterea dependenței față de soți.

Legat de această perspectivă apar așa numitele teorii economice ale carierei a lui Donald Gibson și Barbara Lawrence (2008), care situează problematica în context feminist, contrar faptului că în societățile capitaliste s-a adâncit o diviziune a muncii bazată pe caracteristici biologice, în noile condiții, această situație este în schimbare, oferind din ce în ce mai mult spațiu carierei și posibilităților de câștig în favoarea femeilor. În opinia lui Ajit K. Ghose (2008), creșterea ponderii femeilor pe piața muncii nu este neapărat rodul mișcărilor feministe, ci mai degrabă al schimbărilor structurale survenite pe piața muncii, care a oferit prioritate activităților în domeniul serviciilor, unde munca feminină are prioritate.

Cea de a treia abordare vizează perspectiva schimbărilor sociale, presupunând că natalitatea nu depinde de factori materiali, nici de valori morale, ci de factori de optimism și credința în stabilitatea socială (Mack,1997). Aici apar expuse teoriile sociologice clasice ale tranzițiilor sociale (Tönnies,1983), precum și teoria anomiei sociale (Durkheim,1986), ca și cadru teoretic de interpretare a schimbării.

Cea de a patra direcție cuprinde teoriile argumentelor individualiste care se referă la acele valori postmoderne, liberale, care domină în primul rând societățile apusene. Esența acestor teorii constă în faptul că, indivizii, profitând de posibilitățile oferite de mijloacele de planificare moderne, se află în situația de a alege tipul de familie pe care-l doresc, numărul de copii, respectiv vârsta la care doresc nașterea acestor copii. Această posibilitate oferă în același timp și șansa individuală de a amâna nașterea copiilor până în momentul în care din punct de vedere subiectiv li se pare momentul optim pentru ca acești copii să poată beneficia de posibilități maxime, benefice în privința școlarizării, a asistenței medicale, a bunurilor materiale etc. Adepții acestor argumentări susțin că, aceste condiții sunt mai puternic apreciate de către indivizi decât șansa de a avea familie numeroasă, sau șansa copiilor de a avea frați.

O serie de cercetări întrprinse având ca temă prevalența bunurilor materiale, a hedonismului specific secolului XXI, emanciparea femeilor, orientarea spre carieră (Generation and Gender Survey), par să fi infirmat parțial această ipoteză.

Capitolul 3. Situația demografică și dinamica fertilității la nivel global și regional

Este prezentat faptul că, în prezent, populația globului este de aproximativ 7.372.000.000 locuitori și conform estimărilor la mijlocul secolului va atinge cifra de 9 milioane (World Population Prospects, 2015). Această dinamică variază la nivel regional. În prezent, cea mai populată țară este India. Continentul care dispune momentan de cea mai dinamică creștere a natalității este Africa, regiunea sub-Sahariană.

Datele statistice privind populația prezintă că, în Europa, nici o țară nu dispune de indici de fertilitate care să asigure reproducerea simplă a populației. Este prezentat faptul că, pe când în Franța și Irlanda valoarea indicelui mediu de reproducere se apropie de 2, în țările Scandinave se situează în jurul

valorii de 1,8. În Europa de Sud și în țările Europei Centrale și de Est găsim valori mult mai scăzute între 1,3 și 1,54 (World Population Prospects, 2015).

România în perioada comunistă se situa între țările cu indicele de reproducere cel mai înalt din țările Europene. O serie de studii și publicații descriu această situație, precum și consecințele reglementărilor legislative referitoare la avort din anul 1966, asupra vieților individuale: Gail Kligman (2000), (Shroff, 1992).

După revoluție, România treptat a început să prezinte un tablou demografic diferit. În literatură de specialitate apare expusă ideea că, scăderea drastică a numărului de nașteri după 1989 nu este doar produsul liberalizării avortului, ci reprezintă o acomodare a femeilor la circumstanțele schimbate, de nesiguranță a acestei perioade (Ghețău, Koo, Stan, Stănescu, 2005).

Conform cercetărilor efectuate (Spéder-Veress, 2009), în perioada menționată, tendințele demografice ale populației de naționalitate maghiară din Transilvania, au fost asemănătoare cu tendințele populației românești din regiune, cu specificația că valorile medii de fertilitate erau cu 0,1-0,2 mai scăzute în rândul populației maghiare.

Autorii specifică că, de atunci, valoarea indicelui mediu de fertilitate se menține la valoarea de 1,3 în cadrul acestei populații.

Capitolul 4 prezintă rezultatele cercetărilor recente despre atitudinile față de nașteri, discrepanța dintre dorințe și realizări (Fertility Gap) și dinamica fertilității în context internațional.

În acest capitol apare prezentată motivația cercetătorilor de a studia discrepanța dintre dorințe și realizări în domeniul natalității, relevanța conceptului -Fertility Gap.

O serie de cercetări întreprinse având ca temă rolul unor factori în scăderea natalității precum: prevalenței orientării spre bunurile materiale, hedonismul specific secolului XX, emanciparea, orientarea femeilor spre carieră, nu s-au dovedit a fi total adevărate.

Aceste cercetări, (Generation and Gender Survey) au fost întreprinse la începutul anilor 2000 și efectuate în 19 țări Europene. Studiile au fost efectuate pe eșantioane reprezentative și s-au axat pe comportamentul demografic al populației feminine, atitudinea față de familie, numărul de copii doriți, etc.

Rezultatele publicate ale acestor studii (Caporali, Neyer, Grigoreva, Klüsener, Krapf, Kostova, 2016), au demonstrat, pe de o parte că, toți acei factori care se credeau a fi responsabili de scăderea fertilității, factori legați de stilul de viață liberal, individualismul au contribuit doar într-o anumită măsură la scăderea natalității. S-a dovedit că, numărul de copii doriți de femei, familii, a scăzut considerabil față de perioadele precedente (prima jumătate a secolului 20,) numărul de copii doriți în prezent, se situează între 1,8 și 2,5 în medie.

Aportul important al acestor cercetări constă în faptul de a fi prezentat că, în cazul în care, în diverse țări, numărul de copii doriți inițial de femei s-ar fi realizat, scăderea demografică nu ar avea efecte atât de drastice, fertilitatea s-ar menține apropiată de indicele de reproducție netă a populației. Autorii studiului au precizat că, problema de bază constă în faptul că, în cazul populației studiate, numărul de copii doriți inițial de către femei, familii nu s-a realizat, adică numărul de copii născuți de către femeile

interviewate rămâne sub numărul celor pe care i-ar fi dorit să-i aducă pe lume. Această discrepanță între dorință și realitate a fost numită în literatura de specialitate *fertility gap*. Sidney Goldstein, (2013) menționează că, acest fenomen a intrat de curând în centrul atenției specialiștilor din domeniu.

Pornind de la această constatare, autorii studiului consideră că, în vederea redresării natalității în țările Europene, nu trebuie neapărat lucrat la „mentalitate”, ci posibil să se intervină prin diverse mijloace ale politicilor sociale, menite să vină în folosul acelor familii care ar dori un număr mai mare de copii, dar datorită diverselor împrejurări, nu pot realiza acest lucru.

Pornind de la studiul datelor statistice, care se referă la valorile indicilor medii de fertilitate din Ungaria și România, Spéder Zsolt și Veres Valer. (2009) au făcut următoarea observație. Atât în România cât și în Ungaria, indicele mediu de fertilitate se situează mult sub valoarea indicelui care ar permite reproducerea populației. În cazul dorințelor exprimate în legătură cu numărul de copii, aceste valori sunt mult mai apropiate de valoarea 2,1, valoare necesară reproducerii: În Ungaria valoarea cese referă la această dorință se estimează la 2,08, în România 1,96).

Capitolul 5. Cadrul metodologic

Acest capitol începe cu prezentarea scopului cercetării, a grupului țintă, prezentarea întrebărilor cercetării, a ipotezelor care au ghidat cercetarea. Cercetarea pornit de la premiza sus amintită și în acest sens s-a axat pe studiul comportamentului demografic al femeilor aflate la sfârșitul perioadei active din punct de vedere al fertilității.

Studiul are în primul rând un caracter aplicativ, practic. Accentul este situat pe culegerea și analiza datelor empirice. Prin informațiile și datele acumulate, prin cercetare, se dorește o contribuție la rezolvarea problemelor practice.

5.1. Întrebările cercetării:

Pornind de la aceste premize teoretice autoarea tezei a formulat două întrebări. Prima se referă la gradul de discrepanță care apare în problematica studiată în cazul colectivității de femei din județul Bihor, respectiv, raportul acestei discrepanțe față de valorile calculate la nivel de țară, respectiv țările învecinate.

Ceea de a doua întrebare vizează cadrul valoric, modalitatea în care valorile tradiționale față de familie și copii persistă, sau nu, în rândul femeilor în condițiile urbanizării și dacă da, în ce măsură, respectiv, dacă se pot constata sau nu diferențieri din acest punct de vedere între mediul urban și rural.

5.2. Ipotezele cercetării

În formularea ipotezelor, baza de inspirație a constituit-o rezultatele cercetărilor publicate în literatura de specialitate, ca de exemplu rolul aprecierii subiective a bunăstării materiale a lui Forbesnak, S. (2006), rolul factorilor ce țin de flexibilitatea programelor de muncă, Osawa, M. (2010), vârsta femeii la prima naștere, Goldstein, S. (2004). În acest fel am formulat ipoteze verificabile statistic care să controleze relația dintre anumiți factori care pot apare ca bariere, sau dimpotrivă, pot spori șansele de realizare a dezideratului în legătură cu nașterea numărului de copii. Astfel de factori au fost considerați ca fiind cei ce vizează situația economică a familiei, sau a femeii. Pentru o analiză mai nuanțată, aici s-a efectuat o diferențiere între bunăstarea obiectivă de ceea subiectivă. Factori ce țin de caracteristici

personale, vârstă, nivelul școlarizării, al educației, precum și atribute ale personalității, optimism, pesimism, au intrat de asemenea ca variabile în formularea ipotezelor. S-a controlat ca atare rolul unor factori ce vizează valorile fundamentale, nivelul de religiozitate, respectiv circumstanțele care se referă la caracteristicile locului de muncă, circumstanțele vieții familiale, sau factori ce vizează posibilitatea de întrajutorare în cadrul familiei extinse, apropierea de domiciliul părinților. Astfel au fost formulate ipoteze precum:

- s-a presupus că, realizarea numărului de copii planificați la 18 ani prezintă o legătură semnificativă cu starea economică, respectiv aprecierea subiectivă a bunăstării materiale.
- s-a presupus că, reușita de realizare a numărului de copii planificați la 18 ani prezintă o legătură semnificativă cu nivelul de religiozitate a femeii.
- s-a presupus că, flexibilitatea locului de muncă prezintă legătură semnificativă cu posibilitatea de realizare a numărului de copii doriți la vârsta de 18 ani.
- s-a presupus că există relație semnificativă între realizarea dezideratului privind numărul de nașteri și situația maritală a femeii.
- s-a presupus că, există relație semnificativă între locul de rezidență a părinților femeii și posibilitatea de a da viață numărului de copii doriți.
- s-a presupus că, nivelul de școlarizare influențează semnificativ posibilitatea de realizare a dezideratului în legătură cu nașterea numărului de copii.
- s-a presupus că acele femei care au născut primul copil la vârstă tânără, reușesc într-o măsură semnificativ mai mare să –și realizeze visul din tinerețe referitor la numărul de copii doriți.

Spre verificarea acestei ipoteze a fost utilizat programul statistic SPSS.

Capitolul 6. Caracteristici ale metodelor și datelor utilizate în cadrul cercetării

6.1. Eșantionul, procedura eșantionării

În acest capitol este prezentat eșantionul, procedeele de eșantionare, grupul țintă.

Eșantionul populației feminine de naționalitate maghiară din județul Bihor a cuprins un număr de 456 persoane între vârsta de 40-44 ani.

Ca metodă de eșantionare s-a utilizat eșantionarea stratificată.

Stratificarea s-a realizat conform a două criterii: 1. tipologia rezidențială, urban/rural

2. nivelul studiilor.

În acest mod au fost selectate 19 localități, dintre care 7 orașe și 12 localități rurale.

O altă metodă de eșantionare a fost cea a bulgărilor de zăpadă, care s-a aplicat în cadrul localităților selectate. Chestionarele pe suport de hartie au fost administrate personal de către autoare, respectiv trei operatori de interviu. În acest fel au fost completate 456 chestionare.

În ceea ce privește distribuția eșantionului pe zone de rezidență urban/rural, se prezintă următoarea situație: dintre cele interviuate 61%, locuiau în mediul urban iar 39% în mediu rural.

Tabel Nr. 1. Distribuția populației și a eșantionului pe localități urbane din județul Bihor

Oraș	Număr de locuitori		Chestionar completat
	În total	De etnie maghiară	
Oradea	196 367	45 305	170
Salonta	17 735	9 868	36
Săcuieni	11 526	8 592	20
Valea lui Mihai	9 902	7 971	30
Marghita	15 770	6 349	26
Aleșd	10 066	1 559	6
Total	251 300	78 085	288

Sursa: Recensământul populației și al locuințelor 2011, Vol. II, respectiv date proprii

Din mediul rural au fost selectate 200 de persoane, din acele localități (sate și comune) unde ponderea populației de naționalitate maghiară a atins cel puțin numărul de 1000 locuitori.

În ceea ce privește distribuția eșantionului în funcție de studii:

38,16% a studii liceale-bacalaureat, 21,27% școli profesionale și studii liceale fără bacalaureat, 16,67% studii post-liceale, 14,91% studii universitare, 5,92% studii generale terminate, 3,07% studii generale neterminate și studii elementare.

După cum se vede din prezentarea de mai sus, majoritatea respondenților dețin studii liceale și bacalaureatul, iar dacă adăugăm și pe cele cu studii superioare, putem afirma că jumătate din eșantionul nostru dispune de studii liceale și universitare, dar apare și polul opus, aproape 10% posedă doar studii generale și elementare.

În ceea ce privește numărul de nașteri, adică numărul de copii pe care-i dețin, distribuția este următoarea: 2,33% dintre femei nu au copii, 29,17% un copil, 42% doi copii, 10,75% trei copii, 2,33% peste 3 copii.

6.2. Creerea scalelor compuse

Pentru măsurarea unor variabile precum nivelul de religiozitate, situația materială, nivelul de școlarizare a părinților, optimism/pesimism, au fost realizați indicatori și scale compuse, ca de exemplu:

-pentru măsurarea religiozității s-a creat un indicator compus prin cumularea valorilor obținute pe măsurarea dimensiunii credinței, a dimensiunii rituale și pe dimensiunea implicării în diverse activități ecleziastice. Prin cumularea valorilor și calcularea valorilor medii s-a obținut un indicator compus pe o scală între 3: (nu este religios) 13: (foarte religios). Valoare medie 8,16, dispersie 2,371 (N:456).

Aceși procedură a fost folosită și la elaborarea celorlalte scale utilizate.

6.3. Metode statistice utilizate

Prelucrarea datelor obținute s-a realizat în programul SPSS, folosind pe lângă indicatori ai statisticii descriptive și statistică inferențială, utilizând teste ce implică variabile multiple, cum ar fi testul chi-pătrat, testul T, construcția de modele de regresie.

Capitolul 7. Rezumatul celor mai importante rezultate ale cercetării, pe baza întrebărilor de cercetare și a ipotezelor

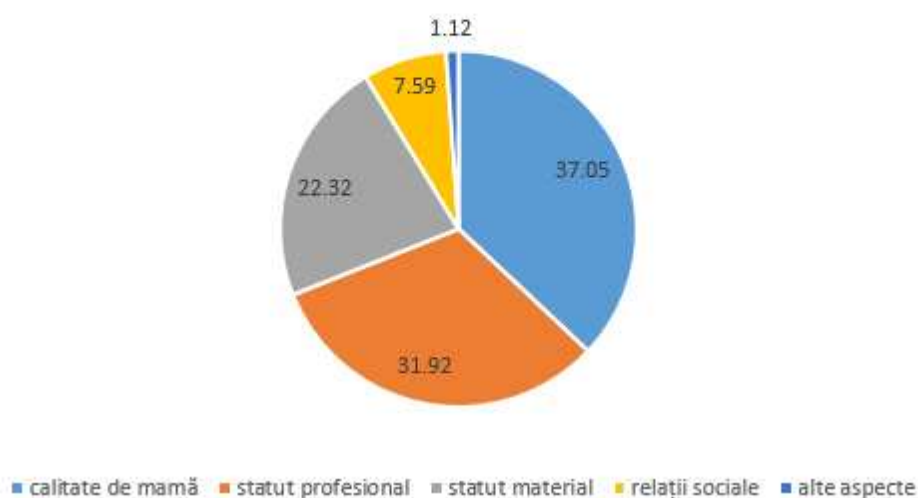
Pe baza rezultatelor și în conformitate cu literatura de specialitate pe temă, se pot formula concluziile referitoare la populația studiată. Prima concluzie ce apare din studiul rezultatelor cercetării se referă la distribuția eșantionului în funcție de realizarea/nerealizarea numărului de copii doriți la vârsta de 18 ani. Datele de cercetare arată că 61% dintre respondenți au reușit să realizeze acest deziderat, pe când 39% nu au reușit acest lucru.

Pentru a da răspuns la întrebarea referitoare la cadrul valoric, modalitatea în care valorile tradiționale față de familie și copii persistă, sau nu în rândul femeilor, respectiv, dacă se pot constata, sau nu, diferențieri din acest punct de vedere între mediul urban și rural, s-a analizat atitudinea femeilor referitor la primordialitatea pe care o acordă importanței carierei și familiei. În acest sens, atitudinile au fost înregistrate pe o scală valorică pe intervalul 1-4. Rezultatele denotă în ambele cazuri, valori mai ridicate acordate familiei decât carierei. Dacă în cazul femeilor din mediul rural, dihotomia acestor valori calculate apare de 2,48 respectiv 1,59 în favoarea familiei, în cazul femeilor din mediul urban, cu toate că această primordialitate se menține, diferența nu apare semnificativă din punct de vedere statistic. Aceste valori se situează la 1,99/1,74 în favoarea familiei ($p = 0,319$).

În consens cu acest rezultat apare ilustrat și modul în care femeile intervievate percep expectanțele sociale vizavi de rolurile pe care le dețin.

Precum apare în graficul de mai jos, mai mult de o treime dintre femei (37,05%) consideră că opinia publică referitoare la persoana lor, se formează din aprecierea statutului de mamă, pe când, mai puțin de o treime (31,92%) consideră că, aprecierea revine primordial din statutul ocupațional.

Grafic privind calitățile pe baza cărora femeile interviate presupun că sunt apreciate de către societate, %

În ceea ce privește importanța pe care o acordă faptului de a avea copii, marea majoritate (75%) dintre respondente consideră că viața, în absența copiilor, este lipsită de conținut.

Referitor la gradul de discrepanță dintre numărul de copii doriți și cei realizați, a fost utilizată metoda de calcul utilizată în cercetarea internațională Gender and Generations. Astfel, s-a calculat media aritmetică a numărului de copii născuți de femeile respondente (1,54), respectiv media aritmetică a numărului de copii pe care aceste persoane le-ar fi dorit la vârsta de 18 ani (1,94). Din calculul diferenței dintre cele două medii a reeșit discrepanța dintre deziderat și realizare.

În cazul investigației prezente, această valoare este de 0,43. Din compararea acestei valori cu valoarea calculată pe întregul teritoriu al României, respectiv al Ungariei, (Spéder, Veress, 2014) reiese că în cazul populației studiate, această valoare prezintă dimensiuni mai reduse (0,54 respectiv 0,71). Luând în considerare aceste valori, putem să afirmăm, că în cazul femeilor de naționalitate maghiară din județul Bihor, această valoare este mai mică decât cea statistic calculată în Ungaria, apropiindu-se mai mult de valoarea calculată în România.

În continuare, pe baza ipotezelor formulate inițial, sunt prezentați factorii de influență care contribuie la realizare, sau dimpotrivă, constituie bariere în atingerea acestui deziderat. Astfel, în cadrul subgrupeii eșantionului reprezentând femeile care nu au reușit să nască numărul de copii planificați (150), ca factori invocați ai nereușii apar pe primul loc circumstanțe care vizează activitatea profesională 36,0%, fiind urmat de factori de natură economică 30,2%, continuarea studiilor 10%, probleme familiale 7,3%, probleme de sănătate 7,3%, probleme de locuit 6,7%, dorința de libertate 4,7%.

Rezultatul acestor statistici, respectiv faptul că în opinia respondentelor care nu au reușit să nască numărul de copii planificați, ca prim obstacol invocat apar circumstanțele activității profesionale, se află în acord cu rezultatele altor studii publicate în literatura de specialitate (Ma, 2013).

Pentru prima ipoteză, conform căreia există o diferență măsurabilă între nivelul de școlarizare a femeii și șansa realizării numărului de copii doriți la vârsta de 18 ani, datele din tabelul Nr. 13 din lucrare sunt edificatoare.

Tabel Nr.2. Distribuția eșantionului în funcție de realizarea/nerealizarea numărului de copii doriți la vârsta de 18 ani, conform nivelului de școlarizare (%)

Nivel de școlarizare	Număr copii doriți în tinerețe		Total
	Realizat	Nerealizat	
Cel mult 8 clase	36,6	63,4	100,0
Școala profesională	34,1	65,9	100,0
Bacalaureat	46,3	53,7	100,0
Studii postliceale	22,5	77,5	100,0
Studii superiare	20,0	80,0	100,0
Total	34,9	65,1	100,0
Test statistic	Khi ² =20,473; df=4; p=0,0004		

Sursa: date proprii

Se pare că factorul educational apare cu o mare putere explicativă în realizarea numărului de copii doriți de către femei în tinerețe. După cum reiese din tabelul de mai sus, femeile cu studii superioare, reușesc să nască în cea mai mare măsură numărul de copii planificați (80,0%). Se pare că aceste persoane reușesc să gestioneze cel mai eficient resursele pe care le au la dispoziție în vederea realizării țelurilor personale.

În cazul femeilor cu nivel de școlarizare scăzut, această valoare se situează pe a doua poziție. Explicația acestui fapt o găsim în literatură de specialitate, unde se afirmă că, femeile cu nivel de școlarizare scăzut, datorită posibilităților limitate de a se realiza profesional, sunt mai dispuse să accepte rolul de mamă, ceea ce le oferă un statut social acceptat (Spéder, 2009).

În ceea ce privește rolul situației maritale, deși datele tabelului de mai jos ilustrează faptul că, 67,6% dintre respondentele care declară că au reușit să realizeze dezideratul din tinerețe sunt căsătorite, ipoteza conform căreia căsătoria contribuie la realizarea numărului de copii, doriți nu a fost verificată statistic.

Tabel Nr.3. Distribuția eșantionului în funcție de realizarea/nerealizarea numărului de copii doriți la vârsta de 18 ani, conform stării civile (%)

Starea civilă	Număr copii doriți în tinerețe		Total
	Realizat	Nerealizat	
Necăsătorită	47,4	52,6	100,0
Căsătorită	32,4	67,6	100,0
Divorțată	40,0	60,0	100,0
Văduvă	40,7	59,3	100,0
Total	34,9	65,1	100,0
Test statistic	Khi ² =3,441; df=3; p=0,329		

Sursa: date proprii

Referitor la situația maritală, datele cercetării au prezentat faptul că reușita în realizarea numărului de copii nu are loc neapărat în cazul femeilor aflate la prima căsătorie. Datele prezintă faptul că în 68,4% dintr-un caz care au reușit îndeplinirea acestui deziderat se află la a doua căsnicie.

Ipoteza referitoare la factorul vârstă, în sensul că, vârsta tânără la nașterea primului copil oferă șansa mai mare pentru realizarea numărului de nașteri dorite, s-a verificat în totalitate.

După cum ilustrează datele din Tabelul nr. 4 dintre respondentele care au născut primul copil sub vârsta de 25 de ani, 93,4% au reușit să nască numărul de copii planificați.

Tabel Nr.4 Distribuția eșantionului în funcție de realizarea/nerealizarea numărului de copii doriți la vârsta de 18 ani, conform vârstei la prima naștere (%)

Vârsta la nașterea primului copil	Număr copii doriți în tinerețe		Total
	Realizat	Nerealizat	
Mai tânără de 25 de ani	6,6	93,4	100,0
25-29 ani	22,2	77,8	100,0
30-34 ani	67,9	32,1	100,0
Peste 35 ani	81,8	18,2	100,0
Total	29,5	70,5	100,0
Test statistic	Khi ² =136,890; df=3; p<<0,001		

Sursa: date proprii

Această concluzie este în concordanță cu rezultatele publicate de Sidney Goldstein (2006), care evidențiază rolul hotărâtor al vârstei femeii la prima naștere, în realizarea dorinței din tinerețe. Autorul subliniază că factorul vârstă continua să joace un rol de seamă, chiar dacă , ca urmare a progreselor în domeniul medicinei, durata perioadei fertile s-a extins.

În ceea ce privește ipoteza referitoare la rolul circumstanțelor locului de muncă în posibilitatea realizării numărului de copii doriți , ipoteza s-a verificat din punct de vedere statistic. (Khi²=103,551; df=4; p<<0,00).

Precum reiese din datele tabelului nr.17, procentul de 93,8 % în cazurile de reușită apare în situația în care femeile declară că locul de muncă este flexibil. Acest rezultat este prezentat în literatura de specialitate (Ma , (2013), și se consideră că, flexibilitatea programului de muncă constituie un factor determinant al acestui proces. Același autor notează că, în această privință, este foarte importantă ajustarea activității profesionale cu sfera privată din cadrul familiei, aceasta constituind una dintre elementele cheie în care se poate interveni prin sfera politicilor nataliste.

Vasile Ghețau (2007) notează de asemenea că în elaborarea unei politici demografice eficiente este foarte importantă această ajustare între cele două roluri ale femeii: mamă și persoană activă.

Tabel Nr.5 Distribuția eșantionului în funcție de realizarea/nerealizarea numărului de copii doriți la vârsta de 18 ani, conform flexibilității locului de muncă. (%)

Circumstanțele locului de muncă	Număr copii doriți în tinerețe		Total
	Realizat	Nerealizat	
Inflexibil	58,7	41,3	100,0
Mai degrabă inflexibil	19,0	81,0	100,0
Cât de cât flexibil	20,6	79,4	100,0
Mai degrabă flexibil	6,2	93,8	100,0
Foarte flexibil	7,3	92,7	100,0
Total	35,0	65,0	100,0
Test statistic	Khi ² =103,551; df=4; p<<0,001		

Sursa: date proprii

Ceea de a V-a ipoteză are ca variabilă independentă, apropierea domiciliului părinților de domiciliul femeii. Conform ipotezei formulate, în cazul în care femeile pot conta pe ajutorul oferit de părinți în sens de apropiere spațială, șansa de a naște numărul de copii doriți este mai mare.

În cazul eșantionului nostru, 70%-dintre respondenți locuiesc în gospodării separate de familia de origine,(34% în aceeași localitate, 36% în alte localități), în cazul a 13% dintre cazuri, părinții nu sunt în viață, și doar 17% trăiesc în cadrul aceleiași gospodării, cu măcar unul dintre părinți.

După cum arată datele tabelului de mai jos, cel mai mare procent de reușită, 94,4% apare în cazul persoanelor care domiciliază împreună cu părinții, acesta fiind urmat de grupul celor ce trăiesc separat, dar în aceeași localitate cu părinții, pe ultimul loc situându-se cei care trăiesc separat de părinți în localități diferite 36,7%. Conform testului de semnificație ipoteza s-a verificat.

($\text{Khi}^2=109,081$; $\text{df}=3$; $p<<0,001$).

Tabel Nr.6 Distribuția eșantionului în funcție de realizarea/nerealizarea numărului de copii doriți la vârsta de 18 ani, conform domiciliului părinților(%)

Domiciliul	Număr copii doriți în tinerețe		Total
	Realizat	Nerealizat	
În aceeași gospodărie cu părinții	5,6	94,4	100,0
În gospodării separate, dar în aceeași localitate	15,4	84,6	100,0
În gospodării separate și în localități diferite	63,3	36,7	100,0
Nu mai trăiesc părinții	48,3	51,7	100,0
Total	34,8	65,2	100,0
Test statistic	$\text{Khi}^2=109,081$; $\text{df}=3$; $p<<0,001$		

Sursa: date proprii

Referitor la acest fapt, cercetătorii Chen, F. Liu,C.și Mair, C.(2011), notează că apropierea părinților constituie elementul de bază ce oferă siguranță femeilor,fiind un element stabilizator al imaginii viitorului, ceea ce,constituie precondiția cea mai de seamă pe plan subiectiv în privința planificării și nașterii copiilor.

O altă ipoteză se referă la relația dintre situația economică a femeilor și realizarea dezideratului în privința nașterii copiilor planificați.

Spre verificarea acestei conexiuni, precum s-a amintit anterior, a fost făcută o diferențiere în sensul că, variabila situația materială a fost detaliată, făcînd-se distincție între indicatorii obiectivi și subiectivi ai bunăstării materiale.

Situația materială obiectivă a avut ca indicatori posesia decătore respondenți a diverse bunuri de lungă folosință.

Situația materială subiectivă a fost cuantificată conform unei scalograme cu 10 trepte.

Cele două variabile corlează între ele AI ($r=+0,605$).

Din analiza statistică reiese că, ambele variabile influențează semnificativ comportamentul demografic în cauză, cu observația că variabila cu influență mai puternică în sensul valorii testului de semnificație calculată, este cea referitoare la varianta subiectivă. ($t=2,096$; $df=414$; $p=0,037$). Această valoare în cazul situației material obiective prezintă de asemenea semnificativă, ($t=1,709$; $df=428$; $p=0,088$).

În literatura de specialitate această relație dintre apreciere subiectivă a situației materiale proprii și comportamentul demografic este subliniat în diverse cercetări, ca fiind un element important al deciziei, în acest sens.

Contrar așteptărilor, ipoteza referitoare la rolul pozitiv al religiozității asupra natalității, în sensul nașterii numărului de copii doriți nu s-a verificat în sens statistic. ($t=0,088$; $df=428$; $p=0,930$).

Tabel Nr.7. Distribuția eșantionului în funcție de realizarea/nerealizarea numărului de copii doriți la vârsta de 18 ani, conform gradului de religiozitate

<i>Media calculată a valorii religiozității</i>	<i>Reușita realizării de nr. copii</i>
8,18	<i>Da</i>
8,20	<i>Nu</i>
<i>Test T independent</i>	<i>t=0,088; df=428; p=0,930</i>

Sursa: date proprii

Acest rezultat contravine concluziilor unor cercetări recente ale lui Kim și Raley (2015) care afirmă existența unei relații pozitive între religiozitate și numărul copiilor născuți. Pentru verificarea acestei relații, autoarea tezei semnaleză intenția unei analize mai aprofundate în viitor. Având în vedere faptul că decizia de a naște un copil se ia mereu la nivel individual, autoarea tezei a considerat necesar să verifice influența unor factori ce țin de sfera personalității: optimism/pesimism.

Ultima ipoteză a tezei se referă la această relație. În acest sens s-a presupus că persoanele mai optimiste îndeplinesc în mai mare măsură dorința din tinerețe referitoare la numărul de copii. Această ipoteză s-a verificat, din punct de vedere statistic. ($t=2,071$; $df=428$; $p=0,039$).

Un subcapitol separat prezintă modelul regresiei logistice, care ierarhizează rolul factorilor de influență în decizia femeilor din eșantionul studiat, în sensul nașterii copiilor doriți la 18 ani. Variabilele independente în acest model cu cea mai mare putere explicativă sunt:

1. vârsta la nașterea primului copil 2. caracterul flexibil al programului de muncă 3. apropierea părinților 4. situația economică a familiei 5. nivelul de pregătire școlară a părinților femeii, 6. optimismul 7. nivelul de școlarizare a femeii.

Din această erarhie rezultă că variabila cu cea mai mare putere explicativă este vârsta la nașterea primului copil. Această variabilă are o valoare predictivă de 43,2. Dacă se adaugă și cea de a doua variabilă, caracterul flexibil al programului de muncă, aceste două variabile au o putere predictivă însumată de 55,8%, cu adăugarea apropierii domiciliului părinților se însumează la 59% puterea predictivă în sensul posibilității ca numărul de nașteri dorite de către femeii să se realizeze. Situația economică a familiei, nivelul de școlarizare, respectiv optimismul cresc doar în totalitate cu doar 0,9% puterea explicativă a modelului. (Nagelkerke R Square = 0,602). Dacă s-ar lua în considerare doar variabila situației economice, puterea explicativă ar fi de 1,6. În cazul în care alături de primele trei variabile se adaugă variabila situației materiale, atunci puterea explicativă crește de la 59,3% la 60%.

Astfel, rezultatele modelului regresiei logistice pot fi interpretate în sensul că, interrelațiile constatate în cazul ipotezelor verificate pot fi ordonate în trei categorii:

1. variabile prezentând conexiuni puternice: vârsta mai tânără la nașterea primului copil, respectiv flexibilitatea programului de muncă.

2. variabile medii-apropierea părinților.

3. -variabile prezentând conexiuni mai slabe: situația economică, nivelul de școlarizare, factori de personalitate.

Acest tablou prezintă faptul, că decizia de a naște copii presupune un proces complex și prin urmare foarte greu se poate identifica vreo variabilă care în sine ar putea influența pozitiv acest proces. Analiza variabilelor întărește presupunerea că, mai degrabă coexistența factorilor pozitivi influențează reușita realizării planului de naștere al copiilor doriți în tinerețe. Această concluzie este întărită și de rezultatele cercetării lui Sanderson, S.K. și Dubrow, G. (2000), care prezintă faptul că, planul privind numărul de copii și realizarea acestui deziderat poate fi descris, doar printr-o narativă multicauzală. Rezultă că, orice tip de politică socială care ar avea ca obiectiv sporirea natalității, trebuie să aibe în vedere acest fapt.

Din analiză rezultă și rolul optimismului femeii în decizia de naștere a copiilor. Această caracteristică, dincolo de trăsătură ca factor de personalitate, comportă și conotații sociale. În literatura de specialitate, acest factor apare prezentat la modul în care apare în cadrul opiniei publice, după cum este perceput viitorul, în sensul bunăstării materiale (Spéder, 2014). Autorul notează faptul că, în cazul în care așteptările sunt pozitive (ca de exemplu sporirea progresivă a alocațiilor destinate familiilor cu copii) efectele se manifestă de regulă mai lent, pe când o percepție pesimistă, (revocarea acestora, instabilitate economică) își exercită imediat efectul, fapt constatabil în scurt timp în diminuarea numărului de nașteri.

La sfârșitul tezei de doctorat, sunt sintetizate cele mai importante concluzii ale studiului și recomandările autorului despre posibilitățile de continuare ale cercetării.

Populația feminină cercetată în actualul studiu prezintă o anumită particularitate, prin faptul că reprezintă o grupă de vârstă care și-a început socializarea în perioada comunistă, având vârsta de 13-17 ani la schimbarea regimului politic. Astfel în prima perioadă a vieții, socializarea s-a realizat în cadrul familiilor și comunităților, prin însușirea valorilor proprii perioadei respective, însă perioada maturizării

s-a realizat în cadrul noului sistem politic. Vârsta tinereții a fost petrecută în perioada de tranziție, perioadă cunoscută printr-o schimbare rapidă de valori, atitudini specific perioadei menționate.

Această dualitate a celor două cadre valorice ale socializării constituie, în opinia autoarei, baza de interpretare a concluziilor cercetării. Astfel, autoarea tezei prezintă, că deși schimbările care s-au petrecut în România în ultimii 30 de ani au afectat în profunzime societatea, valorile declarate ale femeilor față de familie și dorința de a avea copii au rămas în bună parte neschimbate. Întrebate fiind ce număr de copii consideră ca fiind ideal într-o familie, în majoritate răspunsul este de 2 copii. Sistemul tradițional de valori apare de asemenea exprimat și în privința primordialității pe care o acordă femeile (atât din mediul urban, cât și din mediul rural cu oarecare diferențiere) rolului de mamă, raportat la statusul ocupațional. Autoarea tezei subliniază faptul că, integrarea femeilor pe piața muncii contribuie la ridicarea încrederii în sine și acest fapt le sporește curajul de a da viață copiilor în condițiile în care instabilitatea relațiilor de familie prezintă note mai înalte de incertitudine față de perioada precedentă.

În oglinda datelor, contrar presupunțiilor, nu se evidențiază o corelație clară între statutul marital al femeii și realizarea numărului de copii doriți. Această observație conturează posibilitatea afirmării faptului că, în condițiile prezente, femeile cu toate că declară importanța mariajului, nu caută garanția stabilității necesară pentru creșterea copiilor primordial în relația de căsnicie, ci ceea ce s-a conturat în cazul prezentei cercetări este faptul că, primordialitatea acestor garanții, apare în factori de siguranță, pe care le oferă apropierea de părinți, respectiv specificul activității profesionale proprii.

Datele cercetării arată că pentru femeile intervievate prezintă importanță nu doar activitatea profesională, faptul de a fi angajate în câmpul muncii, ci și posibilitățile de perfecționare, avansare, prin recunoașterea faptului că prin continuarea studiilor pot dobândii poziții mai sigure și bine plătite. În aceste condiții creșterea copiilor devine o decizie din ce în ce mai tardivă, ceea ce poate avea ca rezultat faptul de a nu mai avea copii sau nerealizarea numărului de copii planificați inițial. Faptul că, în cazul unor familii sau subculturi, nașterea unui număr mare de copii este un fenomen observabil și în prezent, nu schimbă situația. Numărul de copii doriți în majoritatea cazurilor, în eșantion, se apropie de doi. Acest număr este în acord cu estimările Europene. Totodată, numărul mediu calculat al celor născuți pe populația cercetată este de 1,54. Studiul actual, arată că 39% dintre respondente nu au reușit să atingă la sfârșitul perioadei fertile numărul nașterilor dorite inițial.

Rezultatele cercetării prezente demonstrează faptul că, femeile doresc să nască copii, dar doresc siguranță, considerând ca o condiție a nașterii siguranța locului de muncă, siguranța materială și familială. Acest fapt apare din răspunsurile oferite de respondente la întrebările referitoare la factorii pe care îi consideră importanți în vederea realizării numărului de copii doriți. Ceea ce consideră autoarea tezei ca fiind important de semnalat este evidențierea rolului părinților femeii, ajutorul și accesibilitatea acestora, ca o sursă de siguranță în creșterea copiilor. Pornind de la această observație, autoarea notează că, organizarea socială care ar trebui să asigure independența totală a familiei tinere nucleare, prin oferirea suportului prin cadrul politicilor sociale adecvate, mai lasă de dorit.

Lipsa unei corelații puternice dintre situația materială a familiei și realizarea numărului de copii planificați, pune sub semnul întrebării încercările de redresare a situației demografice doar prin politici

de factură economică. Rezultatele cercetării scot în evidență faptul că, ceea ce pare a fi eficient mai degrabă în această situație o prezintă siguranța, sentimentul de securitate pentru situația prezentă și viitoare. În acest sens, pentru a obține eficiență, prin politici sociale trebuie găsite acele pârghii care să acționeze în vederea sporirii acestui sentiment. Pentru realizarea acestui deziderat trebuie create acele condiții, garantate juridic, care să ofere siguranță femeilor, chiar în cazul unor evenimente de viață negative precum pierderea locului de muncă, divorț etc.

Datele cercetării denotă importanța pe care o prezintă vârsta femeilor la nașterea primului copil. Totodată prezintă importanța pe care o comportă cariera profesională în viața femeilor, în special în mediul urban. Luând în considerare aceste date, autoarea subliniază necesitatea instituirii unor măsuri care să ducă la ajustarea posibilităților de continuare a studiilor cu asumarea rolului de mamă. Notează faptul că, astfel de măsuri, legate de posibilități de studiu și calificări accesibile în perioada concediului de îngrijire a copilului ar oferi șansa diminuării discrepanței dintre ambițiile profesionale și realizarea numărului de copii doriți. Aceste măsuri, consideră autoarea, ar fi necesare pentru a nu pierde contactul cu profesia, și ar duce la asigurarea în acest fel a reintegrării mai eficiente, sau găsirea unui loc de muncă favorabil.

Studiul a demonstrat faptul că, mediul, valorile pe care le comportă, cu toate că și pierd din semnificație, sunt totuși determinante asupra comportamentului și atitudinilor. Acest lucru se poate deduce din datele cercetării care prezintă că, pentru femeile din mediul urban cariera, cu toate că se situează pe locul doi în ordinea importanței, prezintă valențe mai ridicate față de femeile din mediul rural. Totodată, contrar așteptărilor, datele cercetării au infirmat existența unei corelații pozitive între nivelul religiozității și realizarea dezideratului în privința nașterii numărului de copii doriți în tinerețe.

Autoarea tezei precizează în final că, nașterea numărului de copii în familie, este rezultanta unui complex de factori, dintre care o serie nu se pretează la cuantificare. Cu toate acestea, se configurează anumiți factori cheie, care favorizează, sau dimpotrivă împiedică realizarea copiilor doriți în familie. Astfel apropierea părinților, circumstanțele locului de muncă, factorii materiali, constituie acele elemente de diferențiere care par să joace rolul semnificativ în acest proces. Prin luarea în considerare a influenței acestor factori, apare clar necesitatea și importanța creării acelui spațiu social și economic care prin diversele mecanisme ale politicilor publice pot servi ca pârghi pentru factorii de decizie în vederea redresării situației demografice.

Noutatea tezei constă în faptul, că pe când astfel de cercetări au fost efectuate la nivel național, cel prezent s-a axat pe o arie geografică bine delimitată, pe o grupă de vârstă precis stabilită care și-a început vârsta reproductivă în anii marilor transformări ale perioadei de tranziție. Prin cercetarea preferințelor, atitudinilor și a valorilor într-o manieră retrospectivă, teza surprinde traseul transformărilor condiționate atât obiectiv cât și subiectiv, în una din aspectele cele mai importante ale vieții femeii, comportamentul reproductiv.

Limitele cercetării

Cercetarea a încercat să surprindă o arie complexă de probleme, deziderat , care s-a realizat doar parțial. Ceea mai importantă limită a cercetării poate fi considerată ca fiind ceea ce privește populația supusă studiului. Astfel studiul s-a axat doar pe populația feminină, neparticipând la aria cercetării populația de sex masculin a cărei atitudini, valori și comportament influențează în mare măsură fenomenul studiat. În acest fel nu s-a aflat modalitatea în care sunt percepute de către ei rolurile familiale, modalitatea în care acestea se ajustează condițiilor de viață prezentă, mecanismele de decizie în cadrul planificării familiale.

Totodată nu au fost cuprinși în aria cercetării specialiști din domeniul studiat, persoane care prin prisma activității profesionale, medici, psihologi, juriști, pedagogi, ar fi putut completa tabloul de ansamblu prin observații și idei competente, care în acest mod constituie o lipsă a prezentului studiu. În ceea ce privește continuarea cercetării, autoarea își propune studiul fenomenului prin mijloace de investigație calitativă și cuprinderea soților în aria de investigare. Totodată consideră necesară cercetarea longitudinală a fenomenului pentru a surprinde tendințele de evoluție și efectul pe care-l produc unele schimbări la diversele paliere ale vieții economice, politice și sociale.

Bibliografie selectivă

- 1.Allen, J., & Jain, S. (1971). Multiagency Participation in Family Planning Administration. HSMHA Health Reports, 86(8).
- 2.Asamoah, B., & Agard, A., & Östergren, P. (2013). Inequality in fertility rate and modern contraceptive use among Ghanaian women from 1988-2008. International Journal for Equity in Health. 12, 37.
- 3.Barbu, P. (2018). Sistemul de pensii din România, sub o imensă presiune. Libertatea, 05.04.2018, Bucur
- 4.Bailey, M. (2012). Reexamining the Impact of Family Planning Programs on US Fertility: Evidence from the War on Poverty and the Early Years of Title X. American Economic Journal: Applied Economics, 4(2), 62-97.
- 5.Becker, G. (2000). Social economics: market behavior in a social environment. Cambridge, Belknap
- 6.Billari, F., & Kohler, H. (2004). Patterns of Low and Lowest-Low Fertility in Europe. Population Studies, 58(2), 161-176.
- 7Bond, N. (2016). The Politics Of Ferdinand Tönnies. In Adair-Toteff C. (Ed.), The Anthem Companion to Ferdinand Tönnies (pp. 181-204). London, UK; New York, NY, USA: Anthem Pres
- 8.Caporali, A., & Neyer, G., & Grigoreva, E., & Klüsener, S., & Krapf, D., & Kostova, D. (2016). The Contextual Database of the Generations and Gender Programme: Concept, content, and research examples. Demographic Research, 1, 34-71.
- 9.Carroll, J. (1985). Family planning: A population study of women aged 40-44 years. Journal of Public Health, Volume 7, Issue 4, 238-256.
- 10.Coltrane, S. (2001). Sociology of marriage and the family: gender, love and property. Belmont, Wadsworth.
- 11.Davie, G. (2003). Predicting religion: Christian, Peculiar and Alternative Future. London, Ashgate Publishing.
- 12.De La Torre, M. (2004). Doing Christian Ethics from the Margins. New York, Orbis Books.
- 13.Durkheim, É. (1986). A társadalmi munkamegosztásról. Budapest, MTA SZKI kiadványa
- 14.Easterlin, R. (2010). Happiness, Growth and the Life Cycle. Oxford, Oxford University Press.
- 15.Easton, M. (2012). Feminism. Studies in Iconography, 33, 99-112.
- 16.Életünk fordulópontjai kutatási project. Online elérhető: <http://www.eletunkfordulopontjai.hu/megnyitva> 2015.05.26.-n
- Engler, Á.(2011). Kisgyermekes nők a felsőoktatásban. Budapest, Gondolat.
- 17.Fjellvang, T. (2011). Socialization Values, Cultural-Religious Zones and Modernization Theory. European Sociological Review, 27(2), 196-211
- 18.Forbes, S. (2006). A Natural History of Families. New Jersey, Princeton University Press.
- 19.Generations& Gender Programme. Online :<http://www.ggp-i.org/> megnyitva 2015.05.26.-n
- 20.Ghețău, V.& Koo, B. & Stan, L. & Stănescu, A. (2005). Fertilitatea si avortul. Chapter in: Studiul sanatatii reproducerii Romania 2004. Raport sintetic. Bucharest, Ministry of Health.

21. Ghețău, V. (1997). Evoluția fertilității în România. De la transversală la longitudinală, *Revista de Cercetări Sociale*, 1/1997, p.3-83.
22. Ghețău, V. (2007). Declinul demografic și viitorul populației României. București, Institutul Național de Cercetări Economice
23. Ghețău, V. (2014). Declinul demografic al României. București, *Sociologie Românească* Vol. II Nr. 2
24. Ghose, A. (2006). *The Global Employment Challenge*. Geneva, ILO.
25. Gibson, D., & Lawrence, B. (2010). Women's and Men's Career Referents: How Gender Composition and Comparison Level Shape Career Expectations. *Organization Science*, 21(6), 1159-
26. Goldstein, J. (2006). How Late Can First Births Be Postponed? Some Illustrative Population-level Calculations. *Vienna Yearbook of Population Research*, 4, 153-165.
27. Goldstein, S. (2013). Shaping Demographic Research on American Jewry. *Contemporary Jewry*, 33(1/2), 9-13.
28. Greenhalgh, S. (2008). *Just One Child: Science and Policy in Deng's China*. Berkeley, University of California Press.
29. Hitlin, S. (2006). Parental Influences on Children's Values and Aspirations: Bridging Two Theories of Social Class and Socialization. *Sociological Perspectives*, 49(1), 25-46.
30. Hoem, J., & Muresan, C., & Haragus, M. (2013). Recent features of cohabitational and marital fertility in Romania. *Mpidr Working Paper WP 2013-007*.
31. Hoorens, S., Clift, J., Staetsky, L., Janta, B., Diepeveen, S., Jones, M., & Grant, J. (2011). Low fertility in Europe: Is there still reason to worry? RAND Corporation.
32. Jenkins, K. (2013). Gender Roles and Political Socialization. In *Mothers, Daughters, and Political Socialization: Two Generations at an American Women's College* (pp. 7-30). Temple University Press.
33. Jokela, M. (2012). Birth-Cohort Effects in the Association Between Personality and Fertility. *Psychological Science*, 23(8), 835-841.
34. Kim, Y. & Raley, K. (2015). Race-Ethnic Differences in the Non-marital Fertility Rates in 2006-2010. *Population Research and Policy Review*, 34, 1, 141-159.
35. Kolk, M. (2014). Multigenerational transmission of family size in contemporary Sweden. *Population Studies*, 68(1), 111-129.
36. Kligman, G. (2000). *Politica duplicității. Controlul reproducției în România lui Ceaușescu*. București, Humanitas.
37. Kulu, H., Vikat, A., & Andersson, G. (2007). Settlement Size and Fertility in the Nordic Countries.
38. Martin, David. (2005). *On Secularisation: Towards a Revised General Theory*. Aldershot, Ashgate.
39. McDonald, P., & Moyle, H. (2010). Why do English-speaking countries have relatively high fertility? *Journal of Population Research*, 27, 10, 247-273.
40. McFalls, J. (2007). *Population: a lively introduction*. Washington DC, Population Reference Bureau.
41. Oanes, C., & Haragus, M. (2009). The growth in non-marital fertility and other related behaviours in Romania after 1989. *Romanian Journal of Population Studies*. Vol. III, Issue I, 2009.

- 42.Osawa, M. (2010). Flexible Employment and the Introduction of Work Life Balance Program sin Japan LEXI. In Christensen K. & Schneider B. (Eds.), *Workplace Flexibility: Realigning 20th-Century Jobs for a 21st-Century Workforce* (pp. 303-316). Cornell University Press.
- Parks, T. (1997). *Family planning*. London, Vintage.
- 43.Phan, L. (2013). Women.s Empowerment and Fertility Changes, *International Journal of Sociology of the Family*, 39(1/2), 49-75.
- 44.Preston, S., &Heuveline, P., & Guillot, M. (2000). *Demography: Measuring and Modelling Population Processes*. Boston, Blackwell Publishing.
- 45.Rives, N. (1990). *Introduction to applied demographics*. London, Sage Publications.
- 46.Robinson, P. (2000). Active labour-market policies: a case of evidence-based policy-making?, *Oxford Review of Economic Policy*, 16, 1.
- 47.Online elérhető: www.edu.ro megnyitva 2015. május 24.
- 48.Ross, J., & Smith, E. (2011). Trends in National Family Planning Programs, 1999,2004 and 2009. *International Perspectives on Sexual and Reproductive Health*, 37(3), 125-133.
- 49.S.Molnár, E. (2001). Házasságon kívüli születések a XX. század utolsó évtizedében. In *Népesedés és népességpolitika* (szerk: Cseh-Szombathy, Tóth). Budapest, Századvég.
- 50.Salamaliki, P.,& Venetis, I., & Giannakopoulos, N. (2012). The casual relationship between female labor supply and fertility in the USA: updated evidence via time series multi-horizon approach. *Journal of Population Economics*, 26, 1, 109-145.
- 51.Sanderson, S., & Dubrow, J. (2000). Fertility decline in the modern world and in the original demographic transition: Testing three theories with cross-national data. *Population and Environment*, 6, 511-537.
- 52.Schroff, J.K. (1992). From Revolution to Abortion and Contraception in Romania. *The British Journal of Family Planning* 18, 62-66 cited in: *Romania Reproductive Health Survey, Final Report,(1995)*, Institute for Mother and Child Health Care, Bucharest, Romania.
- Schultz, P. (2005). *Fertility and Income*. Center Discussion Paper No.925,New Haven, Yale University.
- 53.Smith, K., & Pruitt, L. (2017). Changing Gender Roles and Rural Poverty. In Tickamyer A., Sherman J., & Warlick J. (Eds.), *Rural Poverty in the United States* (pp. 117-140). NEW YORK: Columbia University Press.
- 54.Spéder Zs. (2004) *Gyermekvállalás és a párkapcsolatok átalakulása in: Társadalmi riport 20* Kolosi Tamás, Tóth István György, Vukovich György (szerk.). Budapest: TÁRKI, Pp. 137-151.
- 55.Spéder, Zs., & Kapitány, B. (2007).*Gyermekek: Vágyak és tények. Műhelytanulmányok (az Életünk fordulópontjai kutatási projekthez kapcsolódva)*. KSH Népeségtudományi Intézet.06/2007.
- 56.Spéder, Zs. (2009).Az anyaországi és az erdélyi magyar népességet összehasonlító kutatásról, az átmenet magyarországi és romániai kontextusáról.in Spéder, Zs. szerk. (2009). *Párhuzamok-Anyaországi és erdélyi magyarok az ezredfordulón*.Budapest, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet.

57. Spéder, Zs.-Kiss, T (2009). A családalapítás változó gyakorlata. Párkapcsolatok és gyermekvállalás kohorszspecifikus metszetben. in Spéder, Zs. szerk. (2009). Párhuzamok- Anyaországi és erdélyi magyarok az ezredfordulón. Budapest, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet.
58. Spéder, Zs., & Veress, V. (2009). Gyermekvállalási szándékok, családnagyság.. in Spéder, Zs. szerk. (2009). Párhuzamok- Anyaországi és erdélyi magyarok az ezredfordulón. Budapest, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet.
59. Spéder, Zs. (2014). A poszt-kommunista termékenységi átmenet-A termékenységi szándékok kutatásának tanulságai. In „Helyzetkép-50 éves a KSH Népeségtudományi Kutatóintézet”. Budapest, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet.
60. Tönnies, F. (1983). Közösség és társadalom. Budapest, Gondolat kiadó
61. Veress, V. (2004) A romániai magyarság 1992-2002 közötti természetes népmozgalma európai kontextusban. In: Népesedési folyamatok az ezredfordulón Erdélyben. Kolozsvár. Kritérion.
62. Veres (2006) Demográfia és népeségszociológia. Kolozsvár, Presa Universitara Clujeana
63. Veress, V. (2015). Népeségszerkezet és nemzetiség. Az erdélyi magyarok demográfiai képe a 2002. és 2011. évi romániai népszámlálások tükrében. Kolozsvár, Kolozsvári Egyetemi Kiadó.
64. Voicu, B. (2008). Capitalul social ca premisă a dezvoltării durabile. Rev. Calitatea Vieții, XIX, pag. 85-105.
65. World Population Prospects, (2015). United Nation, New York.
Online elérhető: http://esa.un.org/unpd/wpp/Publications/Files/Key_Findings_WPP_2015.pdf, megnyitva: 2015. szeptember 6.-n.
66. Wusu, O., & Amoo, E. (2015). Fertility Behavior and Wealth Situation in Nigeria: Evidence from 2013 Demographic and Health Survey. Social Indicators Research, 1, 1-14.